

INTERVIEW MET FIJTJE HEEK

Fijtje Heek (geb. 1948) is de dochter van Arie Heek, de laatste bakker op het adres Wakkerendijk 3 in Eemnes, waar eeuwenlang een bakkerij was. In dit interview haalt ze herinneringen op aan het familiebedrijf.

Grootvader Jan Heek

Hij trouwde in 1911 met mijn grootmoeder Fijtje Hendriks uit Huizen. Hij runde het bakkersbedrijf samen met zijn broer Gijs en zuster Elbertje. Maar Jan was wel de baas. Nadat hij getrouwd was, kochten zijn vader Arie en zijn kinderen Gijs en Elbertje de woning Laarderweg 27 om daar te gaan wonen. Dat werd een soort familiehuus.

Fijtje Heek, dochter van Arie Heek, de laatste bakker op Wakkerendijk 3. Foto 2018.

Fijtje Hendriks (1872-1944), de vrouw van bakker Jan Heek en de grootmoeder van Fijtje Heek.

Bakker Jan Heek (1876-1963) en zijn zuster Elbertje Heek (1878-1960), die hem vele jaren geholpen heeft in de bakkerij. Foto 1947.

Trouwfoto van Arie Heek en Cor Willemse. Baarn 26 juni 1947.

Mijn grootouders kregen drie kinderen: mijn vader Arie, Jan en Grietje. Zo gauw het kon moesten zij ook meehelpen in het bedrijf. Zo ging dat vroeger.

Mijn vader vertelde wel eens dat zijn vader Jan Heek indertijd graan kocht in Amsterdam. Dat werd dan met het schip van Van Ijken naar de Eemnesser haven gebracht. Vandaar ging het naar de molen en grootvader haalde het meel daar weer op voor zijn bakkerij.

Vader Arie Heek

Mijn vader wilde als kind eigenlijk helemaal geen bakker worden. Hij wilde doorleren. Maar omdat hij de oudste zoon was, moest hij de familiebakkerij van zijn vader Jan Heek overnemen. Meester Treffers van de School met den Bijbel heeft nog geprobeerd om vader Heek tot andere gedachten te brengen. De jongere

Arie Heek op de transportfiets. Foto ca. 1940.

Arie Heek. Foto 1950.

broer van Arie, die ook Jan Heek heette, zou het bedrijf kunnen overnemen. Maar dat wilde vader Heek niet; Arie moest hem opvolgen! Arie mocht op school nog wel de zevende klas doen maar daarna kwam hij in de bakkerij.

Overname van de zaak door Arie Heek

Op 20 juni 1947 zijn mijn ouders getrouwd. In 1948 heeft vader de zaak van zijn vader overgenomen. Mijn moeder wilde niet dat andere familieleden bij ons in huis woonden. Daarom zijn grootvader Jan en zijn zus Elbertje en ook Grietje, de zus van mijn vader, naar het familiehuis aan de Laarderweg 27 gegaan. Grietje is ook nog een tijdje in Den Haag geweest bij een zus van grootmoeder Fijtje Hendriks. Dat was Geertje Hendriks, getrouwd met Geurt de Groot. Ze hadden een zuivelwinkel in Den Haag. Jan, de broer van Grietje, trok ook naar Den Haag, waar hij in 1948 trouwde met Maria Petronella Groen.

Bakker Jan Heek Sr. (1876-1963) met zijn kleinkinderen. Achter v.l.n.r. Jan Heek (zoon van Jan) en Fijtje Heek (dochter van Arie). voor v.l.n.r. Jaap Heek (zoon van Arie), Fenny Heek (dochter van Jan), Annet Heek (dochter van Jan) bij opa op schoot en Koos Heek (zoon van Jan). Foto 1958.

De bakkerij in de periode 1948-1958

Mijn vader was meer een brood- dan een banketbakker. Het banket liet hij vooral aan mijn moeder over. Banket ging ook pas na 1958 een belangrijke rol spelen. Mijn moeder deed in eerste instantie het werk in de winkel. Als dat nodig was, hielp ze ook in de bakkerij. We hadden veel speculaasplanken. Bijzonder was de speculaaspop van een ruiter, die wel 2 pond woog. We hadden ook suiker- en borstplaatvormen en mallen voor marsepein.

Personeel

Vele jaren, met name in de tijd van mijn grootvader, werkte Ger Scherpenzeel van de Meentweg bij ons als

Speculaasplank van bakkerij Heek voor een speculaasruiter van 2 pond.

Wie kent deze knecht van Arie Heek? Foto ca. 1950. Namen graag doorgeven aan Henk van Hees (035-389849 / info@kleinwee.demon.nl).

hulp in de huishouding. Na haar kwam Co van Hamersveld. Ze kwam bij ons in 1954 als jong meisje en hielp in de huishouding. Geleidelijk aan ging ze ook in de bakkerij helpen en ze werd een belangrijke hulp bij het uitventen. Co sliep alleen maar thuis bij haar ouders en voor de rest van de tijd was ze bij ons. Ze is ook wel met ons gezin op vakantie geweest. Ze is bij ons blijven werken totdat ze trouwde in 1972.

Mijn vader had ook knechten in de bakkerij en voor het uitventen. In de begintijd was dat Willem Mathlener. (Willem Mathlener was knecht bij Arie Heek van 10 oktober 1949 tot 19 november 1952. Hij woonde in bij de familie Heek). Later was dat Bertus van den Brink. Die heeft een keer een ongeluk gehad in de garage van Jan de Bruijn. Daaraan hield hij blijvende be-

schadigingen in zijn gezicht over. Sommige klanten vonden dat niet prettig en daarom is hij bij ons weggegaan. Ook Wil Fokken is nog enige tijd bakkersknecht bij ons geweest.

Later hadden we op drukke tijden extra hulp bij het uitventen. Zo hielp onze buurjongen Frank de Bruijn geregeld. Hij ging dan op zaterdag op de bakfiets met mij de wijk in. Zo deden we samen hoofdzakelijk de Meentweg.

Klandizie

Wij hadden klanten door heel Eemnes en ook in Laren en Blaricum. Niet in Baarn. In Laren en Blaricum hadden we veel roggebroodklanten.

We waren van oudsher een protestantse familie. In de tijd van mijn vader hadden we ook veel katholieke klanten. We hadden toen ook katholiek personeel. Vader ging altijd met zijn auto uit venten. We hadden ook een transportfiets en

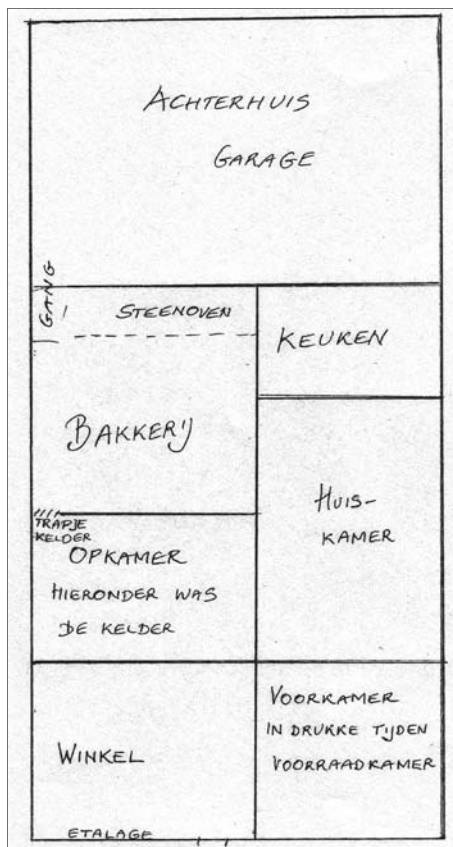
een bakfiets. Die waren met name in de Tweede Wereldoorlog nodig. De Duitsers hadden toen de auto van mijn grootvader gevorderd. Na de oorlog kwam die auto vrijwel onbeschadigd terug.

Indeling van het bakkerspand

Onze bakkerij is in 1878 gebouwd door mijn overgrootvader Arie Heek, op de plek waar voor die tijd ook al een bakkerij was. Voor de dakconstructie zijn toen vreselijk dikke balken gebruikt. Dat waren dakspanten, die afkomstig waren uit oude Amsterdamse pakhuizen.

Het huis staat schuin. De voorkant staat duidelijk hoger dan de achterkant. Dat was zo gedaan om het water bij overstromingen makkelijk te laten wegllopen. Voor 1932 kwam er in de winter nog wel eens hoog water. Het huis lag buiten de dijk dus dan liep alles onder. De meubels gingen bij overstroming naar de opkamer.

Linksvoor was de winkel en rechts voor de voorkamer met daarachter de huiskamer en daar weer achter de keuken. Achter de winkel was de opkamer met daaronder de kelder. Achter die opkamer was de bakkerij met daarin de steenoven en daar weer achter de garage. De oven was vroeger een takkenbossenoven. Na de Tweede Wereldoorlog werd overgegaan op olie. Buiten tegen de muur stond een olietat; via een leiding liep de olie naar binnen. Boven de bakkerij was de zolder. Daar werd het meel opgeslagen. De meelboeren brachten het meel altijd zelf naar zolder. Zwaar werk!

Oven van bakkerij Heek

Buiten was nog de takkenbossenschelf (opper takkenbossen), bestemd voor de oven. In de Tweede Wereldoorlog hadden we onderduikers in de ruimte onder de opkamer. Bij razzia's konden ze zich in de takkenbossenschelf verstoppen.

Links voor was dus de winkel. Als je door de winkeldeur binnen kwam, had je meteen links de toonbank. Er was maar een kleine ruimte voor de klanten. Achter de toonbank waren de gortbakken en de stellingen. Voor het grote raam bevond zich een heel groot blad op schragen. Daarop waren alle producten uitgestald.

Aan de voorkant rechts was dus de voorkamer. In de drukke periodes met Sinterklaas, Kerstmis en Pasen gingen de meubels uit die kamer naar boven. Daarvoor in de plaats kwamen er dan schragen met planken, waarop de voorraden voor de feestdagen werden geplaatst.

Verbouwing van 1958

Eind jaren vijftig begon Eemnes te veranderen. De eerste nieuwbouw verscheen aan de Raadhuislaan en de Jhr. C. Roëllaan. Voor die tijd werd het merendeel van het brood thuis bezorgd, nu werd de winkel steeds belangrijker.

Daarom is de winkel in 1958 grondig verbouwd. Het raam werd vervangen door een veel groter etalageraam. Er kwam nu ook een echte etalage. Maar daarin was veel minder ruimte dan op het grote blad met de schragen. Dat was wel even wennen! Voor ons gevoel kon er bijna niks in die nieuwe etalage. Een soort sierwerk met daarin het wapen van Eemnes vormde de afronding van de etalage. Vele jaren lang mocht ik de etalage inrichten.

Meehelpen in het bedrijf

Vanaf dat we ongeveer 6 – 7 jaar waren, moesten mijn broer Jaap en ik ook mee helpen. Ik kreeg een fietsje met tassen erop en zo kon ik brood wegbrengen. (Van

Etalage van bakkerij Heek op Wakkerendijk 3 na de verbouwing van 1958.

't Klooster van de Boerenleenbank had eens gezegd: "Ze moet die fiets zeker verdienen"). Mijn broer en ik hadden op een gegeven moment allebei een eigen wijk.

Fijtje komt thuis werken.

Toen ik van de MULO afkwam, wilde ik eerst naar de kweekschool gaan om onderwijzeres te worden. Maar omdat ik een vriendje had, trok geld verdienen voor een uitzet mij ineens meer aan. Daarom wilde ik gaan werken. Toen zei mijn vader: "Dan kom je maar bij mij werken". En zo kwam ik op mijn 16e ook in de bakkerij. Ik moest veel de wijk in maar stond ook vaak in de winkel. Ik vond het leuk om van de winkel iets moois te maken en met name de etalage in te richten. Er was altijd van alles te doen. Vaak ook arbeidsintensief. Bijvoorbeeld het maken van broodfiguren voor Palmpasen was veel werk.

Ik heb in die tijd een cursus decoreren voor de bakkerij gevolgd. Daar leerde ik

Paasartikelen in de winkel op Wakkerendijk 3, opgesteld door Fijtje Heek.

om paaseieren te decoreren maar ook om voor Moederdag leuke decoraties met bonbons te maken. Daarbij moet je denken aan kop en schotels en bonbonschaaltjes met bonbons en aan boeketjes van bonbons. Ik heb in die tijd ook mijn middenstandsdiploma gehaald. Toen ik 21 geweest was, schrok in van de gedachte dat ik dit misschien mijn hele leven zou doen. Dat was voor mij het signaal om naar iets anders uit te kijken. In 1969 ben ik bij de Spoorwegen gaan werken.

Jaap komt thuis werken

Mijn broer Jaap (1951) zou mijn vader in de bakkerij opvolgen. Hij volgde de Hubertus Bakkersvakschool in Amsterdam en kwam na het behalen van zijn diploma bij mijn vader werken. Toen hij in dienst zat, werd hij helemaal enthousiast van het autorijden. Hij besloot daarop geen bakker maar vrachtwagenchauffeur te worden. En zo ging het; dat was in 1970. Hij heeft ook nog bij Eddy van Ijken gewerkt. Daarna is hij buschauffeur geworden en nog weer later is hij bij zijn schoonvader in de assurantiën gegaan. Jaap is overleden op 14 september 2011.

Veranderingen in de bakkerij

Tot ongeveer 1965 hadden we nog het zgn. inzetten. De mensen deden zelf het voorwerk en lieten het brood bij ons bakken. Vooral krentenbrood. 's Morgens werd er altijd brood gebakken en 's middags cake en koekjes en allerlei luxe dingen. We maakten alles zelf! Nu worden er veel halfproducten gebruikt.

De laatste jaren kwamen er ook allerlei speciale producten zoals puddingen en hors d'oeuvres. Vanaf circa 1965 gingen we ook ijs verkopen: Caracao-ijs. Dat liep goed. En we kregen de automaten aan de muur. Typisch iets voor de jaren zestig en zeventig. Een kauwgomautomaat en snoepautomaten. Rechts van de etalage was een automaat met Mars, Nuts en chocoladerepen. Als door de week de zon scheen, moest het zonnenscherm naar beneden om ervoor te zorgen dat de boel niet smolt. Op zondag ging het zonnenscherm niet naar beneden! Daarom moesten we op zaterdagavond alles uit die automaat halen.

Einde van het bedrijf

Het familiebedrijf Heek is beëindigd op 17 september 1977 (Laarder Courant De Bel). Toen het in 1970 duidelijk was dat zoon Jaap niet in de bakkerij zou opvolgen, heeft mijn vader niet verder in het bedrijf geïnvesteerd.

Vier jaar na de sluiting van de zaak is mijn vader overleden op 11 november 1981. Moeder heeft het pand in 1982 verkocht aan Bas Groenendijk en Elly Eggenkamp. Ze is zelf overleden op 27 november 2000.

Jaap Heek op de bakfiets. Foto ca. 1968.

